

BELGISCHE SENAAAT SENAT DE BELGIQUE

ZITTING 1957-1958

16 JANUARI 1958

**Wetsontwerp houdende instelling van een
bijzondere premie wegens luchtvaartongeval.**

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het recht op een « bijzondere premie wegens luchtvaartongeval » werd voor de eerste maal aan de leden van het varend personeel van de militaire luchtvaart toegekend bij een koninklijk besluit van 17 oktober 1924.

De bepalingen van de artikelen 23 tot 26 van dat besluit werden op enkele wijzigingen na, overgenomen in de opeenvolgende besluiten die de voor luchtvaartprestaties verschuldigde toelagen en premieën hebben vastgesteld (1), en laatstelijk in het besluit van de Regent van 2 mei 1950, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 6 juni 1952, dat nog steeds van kracht is.

De artikelen 14 tot 16 van dat besluit verlenen een premie bij een ongeval dat zich heeft voorgedaan tijdens een regelmatig bevolen of toegelaten vliegdiens, verricht met een militair vliegtuig van Belgische of vreemde nationaliteit.

De rechthebbenden op de premie zijn :

- de leden van het varend personeel van de Luchtmacht ;
- de leden van het niet-varend personeel van dit krijgsmachtdeel ;
- de militairen van de Landmacht, van de Zee-macht en van de Rijkswacht ;

R.A 5444

(1) Koninklijke besluiten van 7 december 1926, 23 december 1927, 4 april 1930, 2 mei 1931, 2 augustus 1933, 18 januari 1935, besluit van de Regent van 9 juli 1949.

SESSION DE 1957-1958

16 JANVIER 1958

**Projet de loi instituant une prime spéciale
d'accident aéronautique.**

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le droit à une « prime spéciale d'accident aéronautique » a été reconnu pour la première fois aux membres du personnel navigant de l'aéronautique militaire par un arrêté royal du 17 octobre 1924.

Les dispositions contenues dans les articles 23 à 26 de cet arrêté ont été reproduites, à quelques modifications près, dans les arrêtés successifs qui ont fixé les allocations et primes dues à l'occasion de prestations aéronautiques (1), et finalement dans l'arrêté du Régent du 2 mai 1950 qui, modifié par l'arrêté royal du 6 juin 1952, est toujours en vigueur.

Les articles 14 à 16 de cet arrêté accordent une prime en cas d'accident survenu au cours d'un service aérien régulièrement commandé ou autorisé, effectué sur avion militaire de nationalité belge ou étrangère.

Les bénéficiaires de la prime sont :

- les membres du personnel navigant de la Force aérienne ;
- les membres du personnel non navigant de cette force ;
- les militaires de la Force terrestre, de la Force navale et de la Gendarmerie ;

R.A 5444

(1) Arrêtés royaux des 7 décembre 1926, 23 décembre 1927, 4 avril 1930, 2 mai 1931, 2 août 1933, 18 janvier 1935, arrêté du Régent du 9 juillet 1949.

— in geval van overlijden, de rechtverkrijgenden van het slachtoffer in de hierna aangegeven volgorde :

de weduwe en de wezen ; bij ontstentenis van deze : de vader of de moeder ; bij ontstentenis van deze : de broeders en zusters.

Om de premie te genieten moeten de ascendenten en de broeders en zusters het bewijs overleggen dat het slachtoffer hun kostwinner was.

De ongevalspremie is evenredig aan de graad van de invaliditeit en verschilt naar gelang van de rang van het slachtoffer (officiëren, keuronder-officiëren, andere militairen). Zij is niet verschuldigd indien de invaliditeit het recht op een vergoedingspensioen van oorlogstijd vestigt of indien het ongeval te wijten is aan een grove fout van de belanghebbende.

Ten slotte mogen de leden van het varend personeel van de Luchtmacht slechts dan de premie genieten wanneer zij voor de vliegdiens voor goed ongeschikt worden bevonden.

**

Het departement van Landsverdediging had zich voorgenomen in voornoemde bepalingen, welke reeds lang bestonden, sommige noodzakelijk gebleken wijzigingen aan te brengen, toen zich in 1953, in de school voor parachutisten te Diest, bij een parachutesprong een ongeval met dodelijke afloop voordeed.

Bij die gelegenheid werd vastgesteld dat de bewoordingen van het koninklijk besluit van 2 mei 1950 in sommige dergelijke gevallen een beletsel konden vormen voor de betaling van de premie. Dienvolgens werd, teneinde aan de parachutisten of aan hun rechtverkrijgenden een zelfde premie te verlenen als die welke bij het besluit van 2 mei 1950 is bepaald, een ontwerp van koninklijk besluit opgesteld.

Dat ontwerp werd aan de Raad van State voorgelegd die, in zijn advies n° L 4461/2 van 9 november 1954, oordeelde dat het besluit afweek van de bepalingen van de wet van 9 maart 1953 ; de invalide van vreedstijd is immers onderworpen aan een stelsel van forfaitaire schadeloosstelling waardoor, voor een zelfde schadelijk feit, de toekenning van ieder andere vergoeding wordt uitgesloten (artikel 1, alinea 3, van de wetten op de vergoedingspensioenen, gecoördineerd door het besluit van de Regent van 5 oktober 1948, en bij artikel 4 van de wet van 9 maart 1953 toepasselijk gemaakt op de militaire invaliden van vreedstijd). Dienvolgens moet de toekenning van een bijzondere premie wegens ongeval door een wet worden toegestaan.

— en cas de décès, les ayants cause de la victime dans l'ordre ci-après :

la veuve et les orphelins ; à défaut : le père ou la mère ; à défaut : les frères et sœurs.

Pour bénéficier de la prime, les ascendants et les frères et sœurs doivent établir que la victime était leur soutien.

La prime d'accident est proportionnelle au degré d'invalidité et elle est différente selon le rang de la victime (officier, sous-officier d'élite, autres militaires). Elle n'est pas due si l'invalidité ouvre le droit à une pension de réparation du temps de guerre, ou si l'accident est consécutif à une faute lourde de l'intéressé.

Enfin, les membres du personnel navigant de la Force aérienne ne peuvent bénéficier de la prime que s'ils sont reconnus définitivement inaptes au service navigant.

**

Le département de la Défense nationale se préoccupait d'apporter à ces dispositions, dont l'origine est déjà ancienne, certaines modifications devenues indispensables lorsqu'en 1953, un accident mortel se produisait à l'Ecole de parachutage de Diest, au cours d'un saut en parachute.

Il fut établi, à cette occasion, que les termes de l'arrêté royal du 2 mai 1950 pouvaient, dans certains cas de l'espèce, faire obstacle au paiement de la prime. En conséquence, un projet d'arrêté royal fut élaboré, en vue d'allouer aux parachutistes ou à leurs ayants droit, une prime égale à celle qui est prévue par l'arrêté du 2 mai 1950.

Ce projet fut soumis au Conseil d'Etat qui, dans son avis n° L 4461/2 du 9 novembre 1954, estima que l'arrêté dérogeait aux dispositions de la loi du 9 mars 1953, l'invalidité du temps de paix étant soumis à un régime de réparation forfaitaire excluant l'attribution pour le même fait domageable de toute autre indemnisation (article 1er, alinéa 3, des lois sur les pensions de réparation, coordonnées par l'arrêté du Régent du 5 octobre 1948, et rendues applicables aux invalides militaires du temps de paix par l'article 4 de la loi du 9 mars 1953). En conséquence, l'octroi d'une prime spéciale d'accident doit être autorisé par une loi.

Er valt op te merken dat het advies van de Raad van State, strikt genomen, alleen het ontwerp van besluit omtrent de parachutisten betreft, maar eveneens onrechtstreeks de onwettelijkheid van de artikelen 14 tot 16 van het besluit van de Regent van 2 mei 1950 insluit.

In feite moeten, zoals hierna wordt betoogd, het vergoedingspensioen en de bijzondere premie wegens ongeval uiteraard onderscheiden rechten uitmaken en moet de premie kunnen toegekend worden zelfs wanneer er rechten op een vergoedingspensioen bestaan. Doch het is noodzakelijk geworden deze aangelegenheid, die tot in 1953 beschouwd werd als tot de Uitvoerende macht te behoren (1), door een wet te regelen.

**

De bijzondere premie wegens ongeval beantwoordt aan diverse noodzakelijkheden die vreemd zijn aan de eigenlijke vergoeding van het stoffelijk en zedelijk nadeel dat door het slachtoffer en zijn gezin wordt geleden.

In de eerste plaats verhelpt de toekenning van een premie in zekere mate de nadelige toestand waarin de militairen die tot het varend personeel behoren, zich bevinden doordat de private verzekeraars weigeren de gevaren te dekken, verbonden aan de dienst bij de militaire luchtvaart, of daar slechts in toestemmen tegen betaling van een zeer hoge bijpremie. De militairen van het varend personeel verkeren aldus in de onmogelijkheid zich onder redelijke voorwaarden tegen de ongevallen te verzekeren of voor hun materiële zekerheid en die van hun gezin te zorgen door middel van een contract van het type levensverzekering. De nadelen die uit deze toestand voortvloeien treden overigens buiten het strikte raam van de verzekering, daar in veel gevallen de levensverzekering de voorafgaande voorwaarde is tot het sluiten van andere contracten met financieel karakter. Het is dus terwille van de billijkheid en om te voorkomen dat het varend personeel door zijn functies zelf in een ongunstige toestand wordt gebracht ten opzichte van de andere militairen en van de leden van het Rijkspersoneel dat de Staat bij ontstentenis van verzekeringscontracten aan de slachtoffers van luchtvaartongevallen en aan hun rechtverkrijgenden een kapitaal wil waarborgen. De luchtvaartmaatschappijen handelen trouwens op dezelfde wijze ten opzichte van hun varend personeel en verlenen hun, buiten aanvullende pensioenverkeringen, « buitenwettelijke ka-

Il est à noter que l'avis du Conseil d'Etat ne concerne stricto sensu que le projet d'arrêté relatif aux parachutistes, mais qu'il implique, indirectement, l'illégalité des articles 14 à 16 de l'arrêté du Régent du 2 mai 1950.

En fait, comme il sera démontré ci-après, la pension de réparation et la prime spéciale d'accident doivent, par leur caractère même, constituer des droits distincts, et la prime doit pouvoir être attribuée nonobstant les droits éventuels à une pension de réparation. Mais il est devenu indispensable de régler par une loi une matière qui, jusqu'en 1953, avait été considérée comme étant du ressort de l'Exécutif (1).

**

La prime spéciale d'accident répond à des nécessités diverses qui sont étrangères à la réparation proprement dite du préjudice matériel et moral subi par la victime et sa famille.

En premier lieu, l'octroi d'une prime remédie, dans une certaine mesure, à la situation désavantageuse dans laquelle sont placés les militaires appartenant au personnel navigant, par le fait que les assureurs privés refusent de couvrir les risques inhérents au service de l'aviation militaire, ou n'y consentent que moyennant une surprime extrêmement onéreuse. Les militaires du personnel navigant se trouvent ainsi dans l'impossibilité de s'assurer à des conditions raisonnables contre les accidents, ou de garantir leur sécurité matérielle et celle de leur famille par un contrat du type assurance-vie. Les inconvénients qui résultent de cette situation dépassent d'ailleurs le cadre strict de l'assurance puisque, dans de nombreux cas, l'assurance-vie constitue la condition préalable à la conclusion d'autres contrats à caractère financier. C'est donc par souci d'équité, et pour éviter que le personnel navigant se trouve, par ses fonctions mêmes, dans une situation désavantageuse par rapport aux autres militaires et aux agents des administrations publiques, que l'Etat veut suppléer aux contrats d'assurance en garantissant un capital aux victimes d'accidents aériens et à leurs ayants cause. Les compagnies de transport aérien agissent d'ailleurs de même à l'égard de leur personnel navigant et accordent, outre des assurances complémentaires de pension, des capi-

(1) Het spreekt vanzelf dat de Kamers kennis hebben gekregen van de instelling van de premie wegens ongeval en van de jaarlijkse begrotingsramingen met betrekking tot deze premie. Men kan inzonderheid het verslag raadplegen van de Kamercommissie — zitting 1924-1925 — P.D. 172, bijlage III, en het verslag van de Kamercommissie — zitting 1953-1954 — P.D. 331, bladzijde 35.

(1) Il va de soi que les Chambres ont eu connaissance de la création des primes d'accident et des prévisions budgétaires annuelles relatives à ces primes. On consultera notamment le rapport de la Commission de la Chambre — session 1924-1925 — D.P. 172 annexe III et rapport de la Commission de la Chambre — session 1953-1954 — D.P. 331, page 35.

pitale» (1) die zich bij de vergoeding voegen, opgelegd door de wetgeving inzake arbeidsongevallen.

In de tweede plaats behoort het recht op een premie wegens ongeval tot het geheel van maatregelen met het oog op een normale werving van het varend personeel. Deze reden werd reeds ingeroepen door het koninklijk besluit van 17 oktober 1924 dat de premie instelde: « Overwegende dat het noodzakelijk is de bestaande vergoedingen aan te passen en nieuwe premiën in het leven te roepen om de werving van het varend personeel te vrijwaren ». Het is duidelijk dat de maatregelen die destijds inzake werving moesten genomen worden, thans nog noodzakelijker zijn, aangezien enerzijds de gevaren aanzienlijk groter geworden zijn en anderzijds omdat een steeds strenger wordende selectie op het ogenblik van de dienstneming en gedurende de loopbaan moet worden toegepast. Bovendien zou de aantrekking welke door de — in 1924 onbestaande of slechts in wording zijnde — burgerlijke luchttransportmaatschappijen op de militaire piloten wordt uitgeoefend, de krijgsmacht kunnen beroven van de elite van het varend personeel, indien zich bij het nadeel van merkelijk lagere bezoldigingen (wedde en vliegpremiën) en bij de bezwaren eigen aan de militaire luchtvaart, nog ontoereikende waarborgen op verzekeringsgebied zouden voegen.

In de derde plaats zien de militaire overheden, zowel in België als in andere landen, zich gedwongen, wegens de buitengewoon hoge kosten, verbonden aan een moderne luchtmacht, en bovendien wegens de zeer grote en steeds toenemende belangrijkheid van de opdrachten welke de Luchtmacht te vervullen heeft, van de piloten en van het materieel een optimumrendement te eisen. Nu hebben de in de loop van de laatste vijftien jaren verschenen werken over luchtvaartgeneeskunde, onder meer de verhandeling van H. Armstrong getiteld: « Principles and Practice of Aviation Medicine », er op gewezen dat onder de elementen welke door hun inwerking op de psyche een vernietigende invloed uitoefenen op het moreel van de vlieger, de ontoereikendheid van de geldelijke compensaties en van de waarborgen voor het gezin in vergelijking met de risico's, een belangrijke plaats inneemt, onmiddellijk na de gevaren van het vliegen en de gemoedsaandoeningen teweeggebracht door de drang tot zelfbehoud. De economische onzekerheid verhaast ontegensprekelijk bij velen een psychologische ontwikkeling die tot een merkelijke vermindering van het rendement leidt.

taux dits « extra-légaux » (1) qui s'ajoutent à la réparation imposée par la législation en matière d'accident de travail.

En second lieu, le droit à une prime d'accident s'inscrit dans l'ensemble des mesures propres à assurer le recrutement normal du personnel navigant. Cette raison était déjà invoquée par l'arrêté royal du 17 octobre 1924 qui institua la prime: « Considérant qu'il y a lieu de rajuster les indemnités existantes et de créer de nouvelles primes pour assurer le recrutement du personnel navigant ». Il est évident que les mesures qui ont dû être prises dès cette époque en matière de recrutement s'imposent aujourd'hui de façon beaucoup plus impérieuse, étant donné d'une part l'aggravation considérable des risques et, d'autre part, la sélection de plus en plus sévère qui doit être opérée au moment de l'engagement et dans le cours de la carrière. De plus, l'attrait qu'exercent sur les pilotes militaires les compagnies civiles de transport aérien — inexistantes ou embryonnaires en 1924 — risquerait de priver les Forces armées de l'élite du personnel navigant si, à l'inconvénient de rémunérations très inférieures (traitement et primes de vol) et aux servitudes propres à l'aviation militaire, s'ajoutait encore l'insuffisance des garanties en matière d'assurance.

En troisième lieu, le coût extrêmement élevé du fonctionnement d'une aviation moderne, et d'autre part, l'importance primordiale et sans cesse croissante des missions dévolues à la Force aérienne, obligent les autorités militaires, en Belgique comme dans les autres pays, à exiger des pilotes et du matériel un rendement optimum. Or, les travaux de médecine aéronautique parus au cours des quinze dernières années, et notamment le traité de H. Armstrong intitulé: « Principles and Practice of Aviation Medicine » ont montré que, parmi les éléments qui jouent un rôle destructeur du moral de l'aviateur, en raison de leur intervention puissante sur le psychisme, figure à une place importante, immédiatement après les risques du vol et les troubles émotifs causés par les réactions de l'instinct de conservation, l'insuffisance des compensations pécuniaires et des garanties assurées à la famille par rapport aux risques courus. L'insécurité économique accélère indiscutablement chez beaucoup d'individus une évolution psychologique qui amène une baisse considérable du rendement.

(1) Cfr. verslag aan de Kamercommissie — zitting 1953-1954-P.D. 331, bladzijde 35, reeds aangehaald.

(1) Cfr. rapport de la Commission de la Chambre — session 1953-1954 — D.P. 331 déjà cité, page 35.

Het vergoedingspensioen waarop de vliegers, slachtoffer van een ongeval, of hun rechtverkrijgenden ingevolge de wet van 9 maart 1953 aanspraak zouden kunnen maken, vertegenwoordigt slechts een zeer ontoereikende waarborg en kan niet op zichzelf de belanghebbenden het gevoel geven dat, wat er ook gebeure, hun bestaan en dat van hun gezin op behoorlijke wijze verzekerd zal zijn. Dit pensioen bereikt inderdaad, ongeacht de graad, slechts ten hoogste het jaarlijks bedrag van 54.280 frank voor een invaliditeit van 100 % en 36.000 frank voor de weduwe, zonder mogelijkheid van cumulatie met de wezenpensioenen (1).

Het is daarom onontbeerlijk dat, daarenboven, in het belang van de Luchtmacht en van de belanghebbenden zelf, een bijzondere premie wegens ongeval wordt ingesteld die aan de vlieger, ingeval hij de dienst moet verlaten, de mogelijkheid biedt om weer een plaats in te nemen in de maatschappij, of aan het gezin om aan de dringendste materiële moeilijkheden het hoofd te bieden.

*
**

Het wetsontwerp neemt de bepalingen over van de vroegere regeling tot toekenning van de bijzondere premie wegens ongeval aan andere militairen dan die van het varend personeel, die slachtoffer worden van een vliegtuigongeval. Er zij opgemerkt dat onder de militairen die niet tot het varend personeel behoren, de parachutisten van de Landmacht voorkomen, alsmede de luchtwaarnemers uit alle krijgsmachtdelen en uit de Rijkswacht. In dit geval is het verlenen van de premie gerechtvaardigd door het feit dat de luchtvaartongevallen in militaire vliegtuigen gewoonlijk uitgesloten zijn van de normale risico's welke gedekt worden door de maatschappijen waarbij belanghebbenden wellicht een polis tot individuele verzekering of een levensverzekeringspolis hebben gesloten.

Anderzijds kunnen de militairen die in bevolen dienst in een militair vliegtuig vervoerd worden of een opdracht volbrengen, in het algemeen geen bijzondere verzekering aangaan zoals dit geldt voor de reizen per vliegtuig van regelmatige lijnen. Hierdoor zijn ze uitgesloten van het genot van de verplichte verzekering, opgelegd voor de leden van het Rijkspersoneel die voor de dienst per vliegtuig moeten reizen.

Tenslotte zouden deze militairen eventueel de vergoeding niet kunnen genieten, die ingevolge de Overeenkomst van Warschau van 12 oktober 1929

La pension de réparation à laquelle les aviateurs victimes d'un accident, ou leurs ayants droit, pourraient prétendre en vertu de la loi du 9 mars 1953, ne constitue qu'une garantie très insuffisante et ne peut, à elle seule, procurer aux intéressés le sentiment que, quoi qu'il arrive, leur existence et celle de leur famille serait assurée de façon décente. Cette pension n'atteint, en effet, au maximum, que le taux annuel de 54.280 francs quel que soit le grade, pour une invalidité de 100 p. c. et 36.000 francs pour les veuves, sans cumul possible avec des pensions d'orphelin (1).

C'est pourquoi il est indispensable de prévoir, en outre, dans l'intérêt de l'aviation comme dans l'intérêt des individus eux-mêmes, une prime spéciale d'accident qui permette à l'aviateur obligé de quitter son emploi de se reclasser dans la société, ou à la famille de faire face aux difficultés matérielles les plus pressantes.

*
**

Le projet de loi reprend les dispositions de la réglementation antérieure attribuant la prime spéciale d'accident aux militaires, autres que ceux du personnel navigant, victimes d'un accident aérien. Il est à noter que, parmi les militaires qui n'appartiennent pas au personnel navigant, figurent les parachutistes, qui font partie de la Force terrestre, et les observateurs aériens qui sont issus de toutes les Forces et de la Gendarmerie. L'octroi de la prime est justifié, dans ce cas, par le fait que les accidents aériens sur avions militaires sont généralement exclus des risques normaux couverts par les compagnies auprès desquelles les intéressés ont pu souscrire une police d'assurance individuelle ou d'assurance-vie.

D'autre part, les militaires effectuant une mission ou un déplacement en service commandé, à bord d'un appareil militaire ne peuvent généralement pas contracter une assurance spéciale comme il est de règle pour les voyages par avion des lignes régulières. Par le fait même ils sont exclus du bénéfice de l'assurance obligatoire prévue pour les agents des administrations de l'Etat appelés à se déplacer par avion pour les besoins du service.

Enfin, ces militaires ne pourraient prétendre, le cas échéant, à l'indemnité qui est accordée en vertu de la Convention de Varsovie du 12 octobre

(1) Geen rekening houdend met de opeenvolgende aanpassingen vastgesteld bij de wet van 3 juli 1956.

(1) Compte non tenu des rajustements successifs prévus par la loi du 3 juillet 1956.

inzake internationaal luchtvervoer wordt toegekend (wet van 7 april 1936).

**

Het wetsontwerp bevestigt de vroegere bij koninklijke besluiten vastgestelde regeling, tenminste ten aanzien van die bepalingen waarvan de doelmatigheid door de ervaring werd aangetoond.

De aangebrachte wijzigingen worden ontleed en verantwoord in het onderzoek van de artikelen. Zij strekken er toe de procedure bij toekenning van de premie wegens ongeval te verduidelijken en ondubbelzinnig te doen uitkomen dat deze premie een verzekering bedoelt te vervangen.

Het is trouwens op grond van deze eigenschap dat het bedrag eenvormig werd gemaakt voor al de graden, en dat de premie nog slechts wordt verleend in geval van overlijden of ontslag wegens lichamelijke ongeschiktheid.

1929, en matière de transports internationaux aériens (loi du 7 avril 1936).

**

Le projet de loi confirme la réglementation antérieurement fixée par les arrêtés, du moins dans celles de ses dispositions dont l'expérience a démontré le bien-fondé.

Les modifications qui ont dû être apportées sont analysées et justifiées dans l'examen des articles. Elles tendent à préciser la procédure d'octroi de la prime d'accident et à faire apparaître sans équivoque le caractère de substitut d'assurance que revêt cette prime.

C'est d'ailleurs en vertu de ce caractère que le taux a été unifié pour tous les grades, et que la prime n'est plus attribuée qu'en cas de décès ou de licenciement pour cause d'incapacité physique.

Onderzoek van de artikelen.

EERSTE ARTIKEL.

Het wetsontwerp bedoelt de bijzondere premie wegens ongeval in de plaats te doen treden van een verzekering tot dekking van het overlijden of van de definitieve ongeschiktheid voor iedere dienst, onafhankelijk van de vergoeding van het lichamelijk letsel bepaald bij de wet van 9 maart 1953.

Daar de Staat hier echter, ten aanzien van de betaling van de som, in stede van een verzekeringsmaatschappij optreedt, kan bezwaarlijk worden aangenomen dat de begunstigden daarenboven een eis tot algemene vergoeding van de geleden schade zouden kunnen instellen tegen de voor het ongeval aansprakelijke persoon. Om deze reden bepaalt § 2 van artikel 1 dat :

- enerzijds, ingeval de Staat voor het ongeval aansprakelijk is, de betaling van een bijzondere premie wegens luchtvaartongeval de Staat tot beloop van het bedrag van de premie ontslaat van betaling van elke andere vergoeding voor hetzelfde schadelijk feit (behoudens het vergoedingspensioen en het vertrekgeld dat naar bepaalde voorwaarden aan de hulpofficieren en -onderofficieren van de Luchtmacht verschuldigd is (wet van 23 december 1955) ;
- anderzijds, ingeval een andere persoon dan de Staat aansprakelijk is, de Staat van rechtswege, tot beloop van het bedrag van de premie, in het recht treedt van ieder begunstigde van de premie.

ART. 2 en 3.

- 1° Het begrip ongeval bij de uitvoering van een vliegdiens wordt in artikel 4 omschreven.

De uitdrukking « wegens lichamelijke ongeschiktheid genoodzaakt de dienst voorgoed te verlaten » wordt in artikel 5 omschreven.

- 2° In al de gevallen waar het overlijden noch gelijktijdig met het ongeval noch onmiddellijk daarna intreedt, moet de Commissie, ingesteld bij artikel 5, bepalen of het overlijden aan het ongeval is te wijten. Te dien einde behoren tot de Commissie twee militaire geneesheren waaronder de geneesheer die de leiding heeft van de afdeling van de gezondheidsdienst bij de Luchtmacht.
- 3° Het onderscheid dat gemaakt wordt tussen de grove fout (artikel 2) en de opzettelijke fout (artikel 3) wordt door de volgende overwegingen ingegeven.

Examen des articles.

ARTICLE PREMIER.

Le projet de loi entend conférer à la prime spéciale d'accident le caractère d'un substitut d'assurance couvrant le décès ou l'incapacité définitive à tout service, indépendamment de la réparation du dommage physique prévue par la loi du 9 mars 1953.

Cependant, comme, en l'occurrence, l'Etat agit quant au paiement de la somme en lieu et place d'une compagnie d'assurance, il se concevrait difficilement que le bénéficiaire puisse en outre poursuivre contre la personne civilement responsable de l'accident, la réparation intégrale du préjudice causé. C'est la raison pour laquelle le § 2 de l'article 1er prévoit que :

- d'une part, dans l'hypothèse où la responsabilité de l'Etat serait engagée dans l'accident, le paiement d'une prime spéciale d'accident aéronautique exonère l'Etat à concurrence du montant de la prime, du paiement de toute autre indemnité pour le même fait dommageable (sauf la pension de réparation et le pécule de départ dû dans certaines conditions aux officiers et sous-officiers auxiliaires de la Force aérienne (loi du 23 décembre 1955) ;
- D'autre part, dans l'hypothèse où la responsabilité d'une personne autre que l'Etat serait engagée, l'Etat est subrogé de plein droit à concurrence du montant de la prime, dans le droit de tout bénéficiaire de la prime.

ART. 2 et 3.

- 1° La notion d'accident survenu dans l'accomplissement d'un service aérien est définie à l'article 4.

L'expression « contraints de quitter définitivement le service pour cause d'incapacité physique » est définie à l'article 5.

- 2° Il appartiendra à la Commission instituée par l'article 5 d'établir si le décès résulte de l'accident, dans tous les cas où le décès ne sera pas simultané ni immédiatement consécutif à l'accident. La Commission comprend à cet effet deux médecins militaires dont le médecin dirigeant de la Section du Service de Santé de la Force aérienne.
- 3° La distinction qui sera faite entre la faute lourde (article 2) et la faute intentionnelle (article 3) est dictée par les considérations suivantes :

Door de rechtspraak inzake vergoeding van de arbeidsongevallen wordt van het recht op schadeloosstelling slechts uitgesloten de opzettelijke fout d.w.z. de fout die vrijwillig en met de bedoeling om schade te berokkenen wordt begaan.

Om aan deze algemene strekking te beantwoorden, verleent artikel 3 bij overlijden het recht op de premie in alle gevallen waar het niet vaststaat dat een opzettelijke fout begaan is.

Gelet echter op het herhaaldelijk door de Kammers uitgedrukte verlangen een strenge vliegdiscipline ingevoerd te zien, teneinde het aantal ongevallen in de mate van het mogelijke te verminderen, is de in artikel 2 vervatte voorwaarde (niet dodelijke ongevallen) strenger: de grove fout, d.i. de vrijwillige fout of de fout die voortvloeit uit een ernstige en voorbedachte ongehoorzaamheid, volstaat om de militair zelf van het recht op de premie uit te sluiten.

- 4° Grove fouten zijn onder meer het vrijwillig en zonder noodzaak afwijken van de voorgeschreven route; de voorbedachte en ongemotiveerde overtreding van de voorschriften betreffende het overvliegen van agglomeraties of het vliegen op geringe hoogte; het ongerechtvaardigde niet gehoorzamen aan de bevelen van de diensten van de luchtverkeerscontrole.

De zuiver professionele of technische vergissingen zijn geen grove fouten.

- 5° In geval van overlijden van het slachtoffer duidt het wetsontwerp uitdrukkelijk de rechthebbers op de premie aan onder de personen, die ten gevolge van de onderbreking van de loopbaan van de betrokkenen, werkelijk schade kunnen lijden.

Er valt op te merken dat de hoedanigheid van kostwinner die vereist was door de vroegere regeling ten opzichte van de ascendenten en de broeders en zusters, door een gelijkwaardige voorwaarde werd vervangen, overeenkomstig de interpretatie die een constante rechtspraak gegeven heeft aan het begrip kostwinner en die de wetgever bekrachtigd heeft in de wet op de schadeloosstelling bij de arbeidsongevallen (artikel 4, 2°, E.).

De ascendenten en de broeders en zusters zullen dus op de premie aanspraak kunnen maken indien zij het bewijs leveren dat de bezoldigingen van de militair hun rechtstreeks ten goede kwamen. Dit bewijs moet niet worden geleverd indien de belanghebbenden dezelfde woning hadden als het slachtoffer.

La jurisprudence en matière de réparation des accidents du travail n'exclut du droit à réparation que la faute intentionnelle, c'est-à-dire celle qui est commise volontairement et dans l'intention de provoquer le dommage.

Pour se conformer à cette tendance générale, l'article 3 consacre le droit à la prime lorsqu'il y a décès, dans tous les cas où il n'est pas établi qu'il y a eu faute intentionnelle.

Cependant, étant donné le désir qui a été exprimé à maintes reprises par les Chambres de voir établir une stricte discipline de vol afin de réduire dans la mesure du possible le nombre des accidents, la condition fixée par l'article 2 (accidents non mortels) est plus sévère: la faute lourde, c'est-à-dire la faute volontaire ou celle qui résulte d'une désobéissance grave et délibérée suffit à exclure le militaire lui-même du droit à la prime.

- 4° Constituent notamment des fautes lourdes, le fait de s'écarter volontairement et sans nécessité de l'itinéraire prescrit; l'infraction délibérée et non motivée aux prescriptions relatives au survol des agglomérations ou au vol à basse altitude; la désobéissance non motivée aux injonctions du service de contrôle du trafic aérien.

Ne constituent pas des fautes lourdes, les erreurs purement professionnelles ou techniques.

- 5° Dans le cas du décès de l'accidenté, le projet de loi désigne explicitement les attributaires de la prime parmi les personnes qui pourraient effectivement subir un préjudice du fait de l'interruption de la carrière de l'intéressé.

Il est à noter que la qualité de soutien qui était requise par la réglementation précédente en ce qui concerne les ascendants et les frères et sœurs a été remplacée par une condition équivalente, conforme à l'interprétation qu'une jurisprudence constante a donnée de la notion de soutien et que le législateur a consacrée dans la loi sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail (article 4, 2°, E.).

Les ascendants et les frères et sœurs pourront donc prétendre à la prime s'ils font la preuve qu'ils profitaient directement des rémunérations du militaire. Cette preuve ne doit pas être faite si les intéressés avaient le même domicile que la victime.

Daar echter de militaire reglementen aan de militairen beneden de rang van officier die ongehuwd, weduwnaar of uit de echt gescheiden zonder kinderen ten laste zijn, de verplichting opleggen in de kazerne verblijf te houden, behoorde in dit geval het begrip woning te worden uitgebreid tot het werkelijke tehuis van de militair.

6° Doordat de premie wegens ongeval de verzekering vervangt, is zij slechts éénmaal verschuldigd. Zij wordt eventueel onder de rechtverkrijgenden verdeeld.

7° Door te bepalen dat de bij artikel 3 bedoelde personen recht hebben op de premie op voorwaarde dat het slachtoffer niet vroeger in toepassing van artikel 2 de premie had genoten, voorziet de wet dat, zo de militair het ongeval heeft overleefd doch vóór het overlijden de premie niet heeft ontvangen, dit recht op de premie geen schuldvordering zal uitmaken die tot het patrimonium van de overledene behoort. De premie zal door de bij de wet aangehaalde rechthebbenden ontvangen worden, niet als erfgenamen, maar als rechtstreekse schuldeisers van de Staat.

ART. 4

Voor zover nodig wordt er aan herinnerd dat het ongeval een plotseling, abnormaal voorval is dat door de onverhoedse inwerking van een uitwendige kracht wordt veroorzaakt. Er is slechts ongeval wanneer de uitwendige gebeurtenis het menselijk lichaam heeft aangetast, doch dit hoeft niet noodzakelijk met trauma gepaard te gaan. De aantasting kan bestaan in een zenuwaandoening, een psychische stoornis of een ziekte, zelfs wanneer deze langzaam aan het licht komt of evolueert zonder enig zichtbaar lichamelijke letsel.

ART. 5

Het ontslag van de militairen wegens lichamelijke ongeschiktheid is, naar gelang de categorie waartoe deze militairen behoren, afhankelijk hetzij van een beslissing van de pensioencommissies, hetzij van een beslissing van de bij het Departement van Landsverdediging ingestelde commissies die gelast zijn te beslissen over de geschiktheid voor de dienst of over de geschiktheid voor de dienst van het varend personeel.

Het ontslag wordt door de Koning of door de Minister van Landsverdediging uitgesproken onder de voorwaarden bepaald door de wetgeving welke voor elke categorie van militairen geldt.

De militair die slachtoffer is van een ongeval, kan op de premie geen aanspraak maken indien hij in dienst wordt gehouden. Dit zal inzonderheid het geval zijn met de vlieger die ongeschikt ver-

Toutefois, comme les militaires en dessous du rang d'officiers célibataires, veufs ou divorcés sans enfants sont astreints par les règlements militaires à prendre leur domicile à la caserne, il s'imposait d'étendre dans ce cas la notion de domicile au foyer réel du militaire.

6° En vertu du fait que la prime d'accident remplace l'assurance, cette prime n'est due qu'une fois et elle est éventuellement partagée entre les ayants droit.

7° En disposant que les personnes visées à l'article 3 ont droit à la prime à condition que la victime n'ait pas antérieurement perçu la prime en vertu de l'article 2, la loi prévoit que si le militaire a survécu à l'accident mais n'a pas touché la prime avant son décès, ce droit à la prime ne constituera pas une créance faisant partie du patrimoine du défunt. La prime sera perçue par les ayants droit énumérés dans la loi, non en tant qu'héritiers, mais en tant que créanciers directs de l'Etat.

ART. 4.

Pour autant que de besoin, il est rappelé que l'accident est un événement subit, anormal, occasionné par l'action soudaine d'une force extérieure. Pour qu'il y ait accident, il faut que l'événement extérieur ait causé une atteinte au corps humain, mais cette atteinte ne doit pas nécessairement comporter un effet traumatique. Elle peut se manifester par une affection nerveuse, un trouble psychique ou une maladie apparaissant ou évoluant même lentement, sans qu'il y ait aucune atteinte corporelle apparente.

ART. 5.

Le licenciement des militaires pour cause d'inaptitude physique est subordonné, selon la catégorie à laquelle ces militaires appartiennent, soit à une décision des commissions de pension, soit à une décision des commissions créées au sein du Département de la Défense nationale et qui sont chargées de statuer sur l'aptitude au service ou sur l'aptitude au service du personnel navigant.

Il est prononcé par le Roi ou par le Ministre de la Défense nationale dans les conditions prévues par la législation propre à chacune des catégories de militaires.

Le militaire victime d'un accident ne peut prétendre à la prime s'il est maintenu en service. Ce sera le cas notamment de l'aviateur reconnu inapte au service du personnel navigant et qui pourra

klaard is voor de dienst bij het varende personeel en die voor een andere dienst kan worden aangewezen. Evenwel zal de premie verschuldigd zijn indien deze militair nadien ontslagen wordt wegens aan het ongeval te wijten lichamelijke ongeschiktheid, ongeacht de tijdsruimte tussen de datum van het ongeval en de datum van het ontslag.

ART. 7.

§ 1 bekrachtigt de wettelijkheid van de beslissingen, genomen vóór de datum van inwerkingtreding van deze wet en na de wet van 9 maart 1953, bij toepassing van het koninklijk besluit van 2 mei 1950 tot vaststelling van de toelagen en premieën voor luchtvaartprestaties verschuldigd.

§ 2 verklaart uitdrukkelijk dit besluit en die welke er aan voorafgegaan zijn, toepasselijk wanneer het ongeval zich heeft voorgedaan bij een parachutesprong. Om een leemte aan te vullen van het besluit van 2 mei 1950, wordt daarenboven bepaald dat de in aanmerking te nemen ongeschiktheid voor de parachutisten (die militairen van de Landmacht zijn) de definitieve ongeschiktheid voor de dienst is.

Er zij opgemerkt dat § 1, terwille van de overeenstemming met de grondwet slechts een feitelijke toestand bekrachtigt, gesteund op een bestaande en toegepaste regeling, terwijl § 2 in feite en in rechte een nieuwe categorie van rechthebbers vaststelt.

De datum van 1 oktober 1946 is de datum van inwerkingtreding van het besluit van de Regent van 2 mei 1950.

De in aanmerking te nemen datum voor de toepassing hetzij van deze wet, hetzij van de vroeger van kracht zijnde regeling, is die van het schadelijk feit.

**

Dit is, Mevrouwen, Mijne Heren, de betekenis van het wetsontwerp dat de Regering de eer heeft aan Uw beraadslaging te onderwerpen.

De Minister van Landsverdediging,

être affecté à un autre service. Toutefois, la prime sera due si ce militaire est ensuite licencié pour cause d'incapacité physique résultant de l'accident, quel que soit l'intervalle de temps entre la date de l'accident et la date de licenciement.

ART. 7.

Le § 1er consacre la légalité des décisions prises antérieurement à la date d'entrée en vigueur de la présente loi et postérieurement à la loi du 9 mars 1953, en application de l'arrêté royal du 2 mai 1950, fixant les allocations et primes dues à l'occasion de prestations aéronautiques.

Le § 2 rend explicitement cet arrêté et ceux qui l'ont précédé applicables lorsque l'accident s'est produit au cours d'un saut en parachute. Il précise de plus, pour combler une lacune de l'arrêté du 2 mai 1950, que l'incapacité à prendre en considération pour les parachutistes (qui sont des militaires relevant de la Force terrestre) est l'incapacité définitive au service.

Il est à remarquer que le § 1er ne fait que consacrer, pour des motifs d'orthodoxie constitutionnelle, une situation de fait basée sur une réglementation existante et appliquée, tandis que le § 2 crée en fait et en droit une nouvelle catégorie de bénéficiaires.

La date du 1er octobre 1946 est la date d'entrée en vigueur de l'arrêté du Régent du 2 mai 1950.

La date à considérer pour l'application soit de la présente loi, soit de la réglementation antérieurement en vigueur, est celle du fait dommageable.

**

Tel est, Mesdames, Messieurs, le projet de loi que le Gouvernement a l'honneur de soumettre à vos délibérations.

Le Ministre de la Défense nationale,

A. SPINOY.

De Minister van Financiën, | Le Ministre des Finances,

H. LIEBAERT.

**Wetsontwerp houdende instelling van een
bijzondere premie wegens luchtvaartongeval.**

BOUDEWIJN,
KONING DER BELGEN.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden,
HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van
Landsverdediging en van Onze Minister van
Financiën,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Landsverdediging en Onze
Minister van Financiën zijn gelast in Onze naam
bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in
te dienen, waarvan de tekst volgt :

Eerste Artikel.

§ 1. — Onverminderd de voordelen toegekend
krachtens de wetgeving betreffende de vergoe-
dingspensioenen en de wetgeving betreffende de
hulpofficieren en -onderofficieren van de Lucht-
macht, wordt een premie wegens luchtvaart-
ongeval ten bedrage van vijfhonderd duizend
frank, in vredeestijd, aan hen toegekend die aan
de bij deze wet gestelde vereisten voldoen.

§ 2. — De betaling van de in de eerste para-
graaf bedoelde premie sluit, tot het beloop van
haar bedrag, de toekenning uit van schadever-
goeding ten bezware van de Staat voor hetzelfde
schadelijk feit.

De Staat treedt, tot het beloop van het bedrag
van de betaalde premie, in de rechten van iedere
rechthebbende op de premie tegen de voor het
schadelijk feit aansprakelijke derden.

Art. 2.

Op de premie wegens ongeval heeft recht de
militair die genoodzaakt is de dienst voorgoed te
verlaten wegens lichamelijke ongeschiktheid ten
gevolge van een ongeval dat zich bij het uitvoeren
van een regelmatig bevolen of toegelaten vlieg-
dienst heeft voorgedaan, voor zover niet vast-
staat dat hij een grove fout heeft begaan.

Art. 3.

§ 1. — Bij overlijden van een militair, veroor-
zaakt door een ongeval of door de gevolgen van
een ongeval dat zich bij het uitvoeren van een
regelmatig bevolen of toegelaten vliegdienst heeft
voorgedaan, mits het ongeval niet opzettelijk door
het slachtoffer is veroorzaakt en de betrokkene de
premie niet krachtens artikel 2 heeft ontvangen,
hebben op de premie recht :

**Projet de loi instituant une prime spéciale
d'accident aéronautique.**

BAUDOUIN,
ROI DES BELGES.

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la
Défense nationale et de Notre Ministre des Fi-
nances,

**NOUS AVONS ARRETE ET ARRE-
TONS :**

Notre Ministre de la Défense nationale et
Notre Ministre des Finances sont chargés de pré-
senter en Notre nom, aux Chambres législatives,
le projet de loi dont la teneur suit :

Article Premier.

§ 1er. — Indépendamment des avantages accor-
dés en vertu de la législation sur les pensions de
réparation et de la législation sur les officiers et
sous-officiers auxiliaires de la Force aérienne, une
prime d'accident aéronautique d'un montant de
cinq cent mille francs est allouée, en temps de
paix, aux personnes qui réunissent les conditions
fixées par la présente loi.

§ 2. — Le paiement de la prime visée au para-
graphe 1er exclut, à concurrence de son montant,
l'attribution pour un même fait dommageable de
dommages-intérêts à charge de l'Etat.

Celui-ci est subrogé, à concurrence du montant
de la prime payée, dans les droits de tout bénéfi-
ciaire de cette prime, contre les tiers responsables
du fait dommageable.

Art. 2.

A droit à la prime d'accident le militaire con-
traint de quitter définitivement le service pour
cause d'inaptitude physique consécutive à un acci-
dent survenu dans l'accomplissement d'un service
aérien régulièrement commandé ou autorisé, s'il
n'est pas établi qu'il y a eu faute lourde de sa part.

Art. 3.

§ 1er. — En cas de décès d'un militaire résul-
tant d'un accident ou des suites d'un accident sur-
venu dans l'accomplissement d'un service aérien
régulièrement commandé ou autorisé, si l'accident
n'a pas été intentionnellement provoqué par la
victime et si celle-ci n'a pas perçu la prime en vertu
de l'article 2, ont droit à la prime :

- 1° de niet van tafel en bed gescheiden echtgenote ;
- 2° bij gelijke delen, de wettige kinderen, de door de militair erkende natuurlijke kinderen en de door de militair aangenomen kinderen, indien deze weduwnaar, uit de echt of van tafel en bed gescheiden of ongehuwd was.

§ 2. — In het geval bepaald in de eerste paragraaf en bij ontstentenis van aldaar bedoelde rechthebbenden, hebben op de premie recht :

- 1° de vader of, bij dezès ontstentenis, de moeder van het slachtoffer ; in geval van echtscheiding, van scheiding van tafel en bed of van feitelijke scheiding, degene van de ouders die ten tijde van het ongeval met het slachtoffer woonde of die bewijst het slachtoffer te hebben opgevoed en in zijn onderhoud te hebben voorzien gedurende vijf jaren vóór de leeftijd van achttien jaar ; indien aan geen van deze voorwaarden voldaan is of indien ieder van de ouders een van deze voorwaarden vervult, wordt de premie voor de helft aan de vader en aan de moeder uitgekeerd ;
- 2° bij gelijke delen, de broeders en zusters van het slachtoffer, bij ontstentenis van de vader of van de moeder of indien geen van beiden de voorwaarden vervult om de premie te ontvangen ;
- 3° bij gelijke delen, de natuurlijke personen die bewijzen dat zij het slachtoffer hebben opgevoed en in zijn onderhoud hebben voorzien gedurende vijf jaren vóór de leeftijd van achttien jaar, bij ontstentenis van broeders en zusters, of indien de broeders en zusters de voorwaarden niet vervullen om de premie te ontvangen.

De in deze paragraaf bedoelde personen hebben op de premie wegens ongeval alleen recht indien de bezoldigingen van de militair hun rechtstreeks ten goede kwamen ; als zodanig worden aangemerkt zij die met hem woonden of bij wie de militair zijn tehuis had.

Op straffe van verval moeten de in deze paragraaf bedoelde personen de premie wegens ongeval, bij een ter post aangetekende brief, bij de Minister van Landsverdediging aanvragen binnen een termijn van drie maanden te rekenen van de eerste van de maand volgende op die waarin het overlijden heeft plaats gehad.

Art. 4.

Onder een ongeval bij de uitvoering van een vliegdiensl moet worden verstaan :

- 1° ieder ongeval dat aan de piloot, aan leden van de bemanning of aan de passagiers overkomt

- 1° l'épouse non séparée de corps ;

- 2° par parts égales, les enfants légitimes, les enfants naturels reconnus par le militaire et les enfants adoptés par le militaire, si ce dernier était veuf, divorcé, séparé de corps ou célibataire.

§ 2. — Dans le cas prévu au paragraphe 1er et à défaut d'ayants droit qui y sont visés, ont droit à la prime :

- 1° le père ou, à son défaut, la mère de la victime ; en cas de divorce, de séparation de corps ou de séparation de fait, celui des parents qui habitait avec la victime au moment de l'accident ou qui prouve l'avoir élevée et avoir veillé à son entretien pendant une période de cinq ans avant l'âge de dix-huit ans ; si aucune de ces conditions n'est remplie ou si chacun des parents en remplit une, la prime est payée par moitié au père et à la mère ;
- 2° par parts égales, les frères et sœurs de la victime, à défaut de père ou de la mère ou si aucun des deux ne remplit les conditions requises pour obtenir la prime ;
- 3° par parts égales, les personnes physiques qui prouveront avoir élevé et avoir veillé à l'entretien de la victime pendant une période de cinq ans avant l'âge de dix-huit ans, à défaut de frères et sœurs ou si les frères et sœurs ne remplissent pas les conditions requises pour obtenir la prime.

Les personnes visées au présent paragraphe n'ont droit à la prime d'accident que si elles profitaient directement des rémunérations du militaire ; sont présumées telles, celles qui habitaient avec lui ou celles chez qui le militaire avait son foyer.

Sous peine de déchéance, les personnes visées au présent paragraphe doivent demander la prime d'accident par lettre recommandée à la poste, adressée au Ministre de la Défense nationale dans un délai de trois mois à partir du 1er du mois qui suit celui au cours duquel le décès est survenu.

Art. 4.

Par accident survenu dans l'accomplissement d'un service aérien, il faut comprendre :

- 1° tout accident survenant au pilote, aux membres de l'équipage ou aux passagers entre le mo-

tussen het ogenblik waarop zij met het oog op het opstijgen of om het even welke verplaatsing plaats genomen hebben in een Belgisch of vreemd militair luchtvaartuig, tot op het ogenblik waarop zij het luchtvaartuig hebben verlaten ;

2° ieder ongeval dat zich voordoet bij de uitvoering van een parachutesprong.

Art. 5.

Voor de toepassing van artikel 2, 1°, is wegens lichamelijke ongeschiktheid genoodzaakt de dienst voorgoed te verlaten :

- de officier of de militair beneden de rang van officier die een rustpensioen geniet wegens lichamelijke ongeschiktheid ;
- de hulpofficier of de hulponderofficier van de Luchtmacht wiens dienstverbintenis wegens lichamelijke ongeschiktheid verbroken of niet vernieuwd wordt ;
- de kandidaat-hulpofficier of -onderofficier van de Luchtmacht wiens dienstverbintenis wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt verbroken of niet vernieuwd wordt ;
- de hulpofficier of -onderofficier van de Luchtmacht die wegens lichamelijke ongeschiktheid niet tot het actief kader wordt toegelaten ;
- de officier die wegens lichamelijke ongeschiktheid ophoudt tot het aanvullingskader te behoren ;
- de officier die wegens lichamelijke ongeschiktheid ophoudt tot het reservekader te behoren ;
- de wegens reform ontslagen militair.

Art. 6.

§ 1. — Een commissie oordeelt bij gemotiveerde beslissing onherroepelijk of de vereisten voor het toekennen van de bijzondere premie wegens ongeval vervuld zijn.

§ 2. — De commissie wordt voorgezeten door een magistraat en bestaat, benevens de voorzitter, uit twee officieren van de Luchtmacht, een officier van de Landmacht, een officier van de Zeemacht, de geneesheer die de leiding heeft van de afdeling van de Gezondheidsdienst bij de Luchtmacht en een hoofdofficier-geneesheer verbonden aan het krijgsmachtdeel waartoe de militair, slachtoffer van het ongeval, behoort.

De Koning benoemt de leden van de commissie alsook een plaatsvervanger voor elk van hen.

ment où ils ont pris place à bord d'un aéronef militaire belge ou étranger, en vue de l'envol ou de tout déplacement, jusqu'au moment où ils ont quitté l'aéronef ;

2° tout accident survenant au cours de l'exécution d'un saut en parachute.

Art. 5.

Pour l'application de l'article 2, est contraint de quitter définitivement le service pour cause d'inaptitude physique :

- l'officier ou le militaire au-dessous du rang d'officier bénéficiaire d'une pension de retraite pour cause d'inaptitude physique ;
- l'officier auxiliaire ou le sous-officier auxiliaire de la Force aérienne dont l'engagement est résilié ou n'est pas renouvelé pour cause d'inaptitude physique ;
- le candidat officier auxiliaire ou sous-officier auxiliaire de la Force aérienne dont l'engagement est résilié ou n'est pas renouvelé pour cause d'inaptitude physique ;
- l'officier auxiliaire ou le sous-officier auxiliaire de la Force aérienne qui n'est pas admis dans les cadres actifs pour cause d'inaptitude physique ;
- l'officier qui cesse de faire partie du cadre de complément pour inaptitude physique ;
- l'officier qui cesse de faire partie du cadre de réserve pour inaptitude physique ;
- le militaire licencié par réforme.

Art. 6.

§ 1er. — Une commission statue souverainement, par décision motivée, sur l'existence des conditions requises pour l'octroi de la prime spéciale d'accident.

§ 2. — La commission est présidée par un magistrat et comprend, outre le président, deux officiers de la Force aérienne, un officier de la Force terrestre, un officier de la Force navale, le médecin dirigeant la Section du Service de Santé à la Force aérienne, et un officier supérieur médecin attaché à la Force à laquelle appartient le militaire victime de l'accident.

Le Roi nomme les membres de la commission ainsi qu'un suppléant pour chacun d'eux.

§ 3. — De Koning bepaalt de vóór de commissie te volgen procedureregelen; deze moeten onder meer voorzien in de mogelijkheid voor de betrokkenen van de gegevens van het dossier inzage te nemen en hun middelen mondeling of schriftelijk voor te dragen.

§ 4. — De beslissingen van de commissie zijn vatbaar voor hetzelfde beroep als artikel 9 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State openstelt tegen administratieve beslissingen in betwiste zaken.

Dit beroep kan zowel door de Staat als door de oorspronkelijke verzoekers worden ingesteld.

Wordt de beslissing vernietigd, dan wordt de zaak verwezen naar de anders samengestelde commissie, die zich schikt naar het arrest van de Raad van State wat betreft het rechtspunt waarover deze heeft beslist.

Overgangsbepalingen.

Art. 7.

§ 1. — De vroeger vastgestelde regeling betreffende de bijzondere premie wegens luchtvaartongeval is toepasselijk op alle schadelijke feiten die zich hebben voorgedaan vóór de datum van inwerkingtreding van deze wet.

§ 2. — De regeling waarvan sprake in § 1 is van 1 oktober 1946 af toepasselijk op de militairen in dienst bij de parachutisteneenheden, die vóór het in werking treden van deze wet het slachtoffer geworden zijn van een ongeval bij de uitvoering van een parachutesprong en die voorgoed ongeschikt voor de dienst zijn bevonden of, in geval van overlijden van deze militairen, op hun rechtverkriggenden ingevolge voornoemde regeling.

Slopbepalingen.

Art. 8.

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Gegeven te Grasse, de 15e januari 1958.

§ 3. — Le Roi fixe les règles de procédure qui seront suivies devant la commission; elles permettront notamment aux intéressés de prendre connaissance des éléments du dossier et de présenter oralement ou par écrit leurs moyens.

§ 4. — Les décisions de la commission sont soumises au recours ouvert par l'article 9 de la loi du 23 décembre 1946 portant création d'un Conseil d'Etat, contre les décisions contentieuses administratives.

Ce recours peut être introduit tant par l'Etat que par les requérants originaires.

Si l'annulation est prononcée, l'affaire est renvoyée devant la commission autrement composée, qui devra se conformer à l'arrêt du Conseil d'Etat sur le point de droit jugé par lui.

Dispositions transitoires.

Art. 7.

§ 1er. — La réglementation fixée antérieurement concernant la prime spéciale d'accident aéronautique est d'application pour tous les faits dommageables antérieurs à la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

§ 2. — La réglementation dont question au § 1er est applicable à partir du 1er octobre 1946 aux militaires en service dans les unités de parachutistes, victimes d'un accident survenu au cours d'un saut en parachute antérieurement à l'entrée en vigueur de la présente loi, et reconnus définitivement inaptes au service ou, en cas de décès de ces militaires, à leurs ayants droit d'après la réglementation précitée.

Dispositions finales.

Art. 8.

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Donné à Grasse, le 15 janvier 1958.

BAUDOUIN.

VAN KONINGSWEGE :
De Minister van Landsverdediging,

PAR LE ROI :
Le Ministre de la Défense nationale,

A. SPINOY.

De Minister van Financiën, | Le Ministre des Finances,

H. LIEBAERT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 6e juni 1957 door de Minister van Landsverdediging verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende instelling van een bijzondere premie wegens luchtvaartongeval », heeft de 26^e juni 1957 het volgend advies gegeven :

Het ontwerp strekt er toe ten behoeve van de leden van de krijgsmacht een premie wegens luchtvaartongeval in te voeren. Deze materie is thans geregeld door het besluit van de Regent van 2 mei 1950 tot vaststelling van de toelagen en premiën voor luchtvaartprestaties verschuldigd.

Artikel 1.

Naar luid van artikel 1, laatste lid, van het besluit van de Regent van 5 oktober 1948 houdende goedkeuring van de tekst van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen, zijn « al de krachtens deze wet verleende pensioenen en toelagen een forfaitaire vergoeding waardoor de toekenning van om 't even welke andere vergoeding voor hetzelfde schadelijk feit uitgesloten wordt... ».

De wet van 9 maart 1953 houdende sommige aanpassingen inzake militaire pensioenen en verlening van kosteloze genees- en artseneijkundige verzorging voor de militaire invaliden van vreedstijd, verklaart de wetgeving betreffende de vergoedingspensioenen van toepassing op de militaire invaliden van vreedstijd en op hun rechtverkrijgenden ; wordt hun een vergoedingspensioen uitgekeerd, dan kunnen zij bijgevolg geen aanspraak maken op een andere vergoeding voor hetzelfde schadelijk feit.

Doordat artikel 1, § 1, van het ontwerp voorziet in een afwijking van het forfaitair karakter van het vergoedingspensioen, is optreden vanwege de wetgever derhalve een noodzakelijkheid.

**

Artikel 1, § 2, eerste lid, van het ontwerp bepaalt : « Behoudens wat de toepassing van voornoemde wet van 9 maart 1953 betreft, sluit de betaling van de premie op grond van deze wet, tot beloop van het bedrag van de premie, de toekenning uit van iedere andere vergoeding ten laste van de Staat voor een zelfde schadelijk feit ».

Volgens de memorie van toelichting neemt deze bepaling het geval onder ogen waarin de Staat aansprakelijk zou zijn : de betaling van de premie wegens luchtvaartongeval ontslaat de Staat, tot het bedrag van deze premie, van enige andere schadevergoeding die voor het schadelijk feit mocht zijn verschuldigd.

De besproken bepaling doet evenwel geen beroep op het begrip « schadeloosstelling », maar op het ruimere begrip « vergoeding ». Deze terminologie zou aanleiding kunnen geven tot discussie in verband met de uitkering van het vertrekgeld, door de wetten van 23 december 1955 toegekend aan de hulpofficieren en -onderofficieren van de luchtmacht wier dienstverbintenis wegens lichamelijke ongeschiktheid werd verbroken. Om alle onzekerheid over het in stand blijven van deze wetgeving weg te nemen, is het wenselijk de strekking van de tweede paragraaf, eerste lid, te verduidelijken, en met name te bepalen dat de premie wegens ongeval wordt uitgekeerd onverminderd de voordelen, toegekend zowel op grond van de wetgeving betreffende de vergoedingspensioenen als op grond van de wetgeving betreffende de hulpofficieren en -onderofficieren van de luchtmacht.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Défense nationale, le 6 juin 1957, d'une demande d'avis sur un projet de loi « instituant une prime spéciale d'accident aéronautique », a donné le 26 juin 1957 l'avis suivant :

Le projet tend à créer pour les membres des forces armées une prime d'accident aéronautique. Cette matière est actuellement organisée par l'arrêté du Régent du 2 mai 1950 fixant les allocations et primes dues à l'occasion de prestations aéronautiques.

e Article 1er.

Suivant l'article 1er, alinéa dernier, de l'arrêté du Régent du 5 octobre 1948 approuvant le texte des lois coordonnées sur les pensions de réparation, « toutes les pensions et allocations attribuées en exécution de la présente loi constituent une réparation forfaitaire et excluent l'attribution, pour le même fait dommageable, de toute autre indemnisation... ».

La loi du 9 mars 1953, réalisant certains ajustements en matière de pension militaire et accordant la gratuité des soins médicaux et pharmaceutiques aux invalides militaires du temps de paix, rend applicable la législation sur les pensions de réparation aux invalides militaires du temps de paix et à leurs ayants droit ; lorsqu'ils bénéficient d'une pension de réparation, ils ne peuvent donc plus prétendre à une autre indemnisation pour le même fait dommageable.

L'article 1er, § 1er, du projet apporte une dérogation au caractère forfaitaire de la pension de réparation ; l'intervention du législateur est dès lors nécessaire.

**

L'article 1er, § 2, alinéa 1er, du projet dispose que, « sauf en ce qui concerne l'application de la loi du 9 mars 1953 précitée, le paiement de la prime sur la base de la présente loi exclut, à concurrence du montant de la prime, l'attribution pour un même fait dommageable de toute autre indemnité à charge de l'Etat ».

Suivant l'exposé des motifs, cette disposition a trait à l'hypothèse où la responsabilité de l'Etat serait engagée ; le paiement de la prime d'accident aéronautique exonère l'Etat, à concurrence du montant de cette prime, de tous dommages-intérêts qui seraient dus pour le fait dommageable.

Cette disposition ne fait cependant pas appel à la notion de dommages-intérêts mais à la notion plus large d'« indemnité ». Cette terminologie pourrait prêter à certaines discussions concernant l'octroi du pécule de départ accordé par les lois du 23 décembre 1955 aux officiers et sous-officiers auxiliaires de la force aérienne dont l'engagement a été résilié pour cause d'incapacité physique. Pour qu'aucun doute ne puisse subsister concernant le maintien de cette législation, il y aurait lieu de mieux préciser la portée du § 2, alinéa 1er, en prévoyant que la prime d'accident sera octroyée indépendamment des avantages accordés tant en vertu de la législation sur les pensions de réparation qu'en vertu de la législation sur les officiers et sous-officiers auxiliaires de la force aérienne.

De Raad van State stelt voor, artikel 1 als volgt te lezen :

« Artikel 1. — § 1. Onverminderd de voordelen toegekend krachtens de wetgeving betreffende de vergoedingspensioenen en de wetgeving betreffende de hulpofficieren en -onderofficieren van de luchtmacht, wordt een premie wegens luchtvaartongeval ten bedrage van vijfhonderd duizend frank, in vredetijd, aan hen toegekend die aan de bij deze wet gestelde vereisten voldoen.

» § 2. De betaling van de in de eerste paragraaf bedoelde premie sluit, tot het beloop van haar bedrag, de toekenning uit van schadevergoeding ten bezware van de Staat voor hetzelfde schadelijk feit.

» De Staat treedt, tot het beloop van het bedrag van de betaalde premie, in de rechten van iedere rechthebbende op de premie tegen de voor het schadelijk feit aansprakelijke derden. »

Artikel 2.

Artikel 2 geeft een opsomming van de rechtverkrijgenden die, bij overlijden van de militair ten gevolge van een ongeval dat zich heeft voorgedaan bij de uitvoering van een vliegdiens, recht hebben op de bijzondere premie wegens ongeval.

Met de bepaling dat die personen op de premie recht hebben « voor zover het slachtoffer niet reeds ingevolge 1° de premie heeft ontvangen », stelt het ontwerp dat, indien de militair het ongeval overleefd maar de premie niet ontvangen heeft vóór zijn overlijden, dit recht op de premie niet aan te merken is als een van het vermogen van de afgestorvene deel uitmakende schuldvordering; de in het ontwerp opgesomde rechtverkrijgenden zullen de premie ontvangen niet als erfgenamen, maar als rechtstreekse schuldeisers van de Staat.

Duidelijkheidshalve beveelt de Raad van State aan, artikel 2 van het ontwerp in twee artikelen te splitsen, waarvan het eerste uit 1° van artikel 2 en het tweede uit 2° daarvan zouden bestaan; verder kan 2°, met het oog op de overzichtelijkheid, worden onderverdeeld.

« Artikel . — Op de premie wegens ongeval heeft recht de militair die genoodzaakt is de dienst voorgoed te verlaten wegens lichamelijke ongeschiktheid ten gevolge van een ongeval dat zich bij het uitvoeren van een regelmatig bevolen of toegelaten vliegdiens heeft voorgedaan, voor zover niet vaststaat dat hij een grove fout heeft begaan.

» Artikel . — § 1. Bij overlijden van een militair, veroorzaakt door een ongeval of door de gevolgen van een ongeval dat zich bij het uitvoeren van een regelmatig bevolen of toegelaten vliegdiens heeft voorgedaan, mits het ongeval niet opzettelijk door het slachtoffer is veroorzaakt en de betrokkene de premie niet krachtens artikel ... heeft ontvangen, hebben op de premie recht :

1° de niet van tafel en bed gescheiden echtgenote ;

2° bij gelijke delen, de wettige kinderen, de door de militair erkende natuurlijke kinderen en de door de militair aangenomen kinderen, indien deze weduwnaar, uit de echt of van tafel en bed gescheiden, of ongehuwd was.

» § 2. In het geval bepaald in de eerste paragraaf en bij ontstentenis van aldaar bedoelde rechthebbenden, hebben op de premie recht :

Le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article 1er de la manière suivante :

« Article 1er. — § 1er. Indépendamment des avantages accordés en vertu de la législation sur les pensions de réparation et de la législation sur les officiers et sous-officiers auxiliaires de la force aérienne, une prime d'accident aéronautique d'un montant de cinq cent mille francs est allouée, en temps de paix, aux personnes qui réunissent les conditions fixées par la présente loi.

» § 2. Le paiement de la prime visée au § 1er exclut, à concurrence de son montant, l'attribution pour un même fait dommageable de dommages-intérêts à charge de l'Etat.

» Celui-ci est subrogé, à concurrence du montant de la prime payée, dans les droits de tout bénéficiaire de cette prime, contre les tiers responsables du fait dommageable. »

Article 2.

L'article 2 énumère les ayants droit qui, en cas de décès du militaire résultant d'un accident survenu dans l'accomplissement d'un service aérien, auront droit à la prime spéciale d'accident.

En disposant que ces personnes auront droit à la prime « à condition que la victime n'ait pas antérieurement perçu la prime en vertu du 1° », le projet prévoit que, si le militaire a survécu à l'accident mais n'a pas touché la prime avant son décès, ce droit à la prime ne constituera pas une créance faisant partie du patrimoine du défunt; cette prime sera perçue par les ayants droit énumérés dans le projet, non en tant qu'héritiers, mais en tant que créanciers directs de l'Etat.

Dans le but de rendre l'article 2 du projet plus clair, le Conseil d'Etat propose de le diviser en deux articles, le premier reprenant le 1° de l'article 2, et le second le 2°; cela permettra une subdivision du 2° qui en rendra la lecture plus aisée.

« Article . — A droit à la prime d'accident le militaire contraint de quitter définitivement le service pour cause d'incapacité physique consécutive à un accident survenu dans l'accomplissement d'un service aérien régulièrement commandé ou autorisé, s'il n'est pas établi qu'il y a eu faute lourde de sa part.

» Article . — § 1er. En cas de décès d'un militaire résultant d'un accident ou des suites d'un accident survenu dans l'accomplissement d'un service aérien régulièrement commandé ou autorisé, si l'accident n'a pas été intentionnellement provoqué par la victime et si celle-ci n'a pas perçu la prime en vertu de l'article , ont droit à la prime :

1° l'épouse non séparée de corps ;

2° par parts égales, les enfants légitimes, les enfants naturels reconnus par le militaire et les enfants adoptés par le militaire, si ce dernier était veuf, divorcé, séparé de corps ou célibataire.

» § 2. Dans le cas prévu au § 1er et à défaut d'ayants droit qui y sont visés, ont droit à la prime :

1° de vader of, bij dezes ontstentenis, de moeder van het slachtoffer; in geval van echtscheiding, van scheiding van tafel en bed of van feitelijke scheiding, degene van de ouders die ten tijde van het ongeval met het slachtoffer woonde of die bewijst het slachtoffer te hebben opgevoed en in zijn onderhoud te hebben voorzien gedurende vijf jaren vóór de leeftijd van achttien jaar; indien aan geen van deze voorwaarden voldaan is of indien ieder van de ouders een van deze voorwaarden vervult, wordt de premie voor de helft aan de vader en aan de moeder uitgekeerd;

2° bij gelijke delen, de broeders en zusters van het slachtoffer, bij ontstentenis van de vader of van de moeder of indien geen van beiden de voorwaarden vervult om de premie te ontvangen;

3° bij gelijke delen, de natuurlijke personen die bewijzen dat zij het slachtoffer hebben opgevoed en in zijn onderhoud hebben voorzien gedurende vijf jaren vóór de leeftijd van achttien jaar, bij ontstentenis van broeders en zusters, of indien de broeders en zusters de voorwaarden niet vervullen om de premie te ontvangen.

» De in deze paragraaf bedoelde personen hebben op de premie wegens ongeval alleen recht indien de bezoldigingen van de militair hun rechtstreeks ten goede kwamen; als zodanig worden aangemerkt zij die met hem woonden of bij wie de militair zijn tehuis had.

» Op straffe van verval moeten de in deze paragraaf bedoelde personen de premie wegens ongeval, bij een ter post aangetekende brief, bij de Minister van Landsverdediging aanvragen binnen een termijn van drie maanden te rekenen van de eerste van de maand volgende op die waarin het overlijden heeft plaats gehad. »

Artikel 4.

Wanneer het ontwerp in artikel 4 bepaald dat « voor de toepassing van artikel 2, 1°, is genoodzaakt de dienst wegens lichamelijke ongeschiktheid voorgoed te verlaten: de officier of de militair beneden de rang van officier die op rustpensioen wordt gesteld wegens lichamelijke ongeschiktheid », doelt het hiermede zowel op de militair aan wie aanspraak op anciënniteitspensioen wordt erkend bij toepassing van artikel 2, A, 4°, van de wetten op de militaire pensioenen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 11 augustus 1923, als op de militairen die op rustpensioen worden gesteld bij toepassing van artikel 3, C en D, van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wet van 13 juli 1934.

Om ten deze elke twijfel uit te sluiten, stelt de Raad van State voor, deze tekst als volgt te lezen:

« de militair die een rustpensioen geniet wegens lichamelijke ongeschiktheid. »

Artikel 4 treft geen voorzieningen voor het geval van kandidaat-hulpofficieren of -onderofficieren van de luchtmacht wier dienstverbintenis, bij toepassing van de artikelen 5 van de wetten van 23 december 1955, wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt verbroken.

Evenmin neemt dit artikel het geval onder ogen van de hulpofficier of -onderofficier die niet tot het actief kader toegelaten wordt wegens lichamelijke ongeschiktheid ten gevolge van een luchtvaartongeval, terwijl het hem niettemin mogelijk is geweest de aangegane dienstverbintenis als hulpofficier of -onderofficier te voltooien.

Is men voornemens de premie wegens ongeval ook aan die militairen toe te kennen, dan behoort de tekst van het ontwerp te worden gewijzigd.

1° le père ou, à son défaut, la mère de la victime; en cas de divorce, de séparation de corps ou de séparation de fait, celui des parents qui habitait avec la victime au moment de l'accident ou qui prouve l'avoir élevé et avoir veillé à son entretien pendant une période de cinq ans avant l'âge de dix-huit ans; si aucune de ces conditions n'est remplie ou si chacun des parents en remplit une, la prime est payée par moitié au père et à la mère;

2° par parts égales, les frères et sœurs de la victime, à défaut du père ou de la mère ou si aucun des deux ne remplit les conditions requises pour obtenir la prime;

3° par parts égales, les personnes physiques qui prouveront avoir élevé et avoir veillé à l'entretien de la victime pendant une période de cinq ans avant l'âge de dix-huit ans, à défaut de frères et sœurs ou si les frères et sœurs ne remplissent pas les conditions requises pour obtenir la prime.

» Les personnes visées au présent paragraphe n'ont droit à la prime d'accident que si elles profitaient directement des rémunérations du militaire; sont présumées telles, celles qui habitaient avec lui ou celles chez qui le militaire avait son foyer.

» Sous peine de déchéance, les personnes visées au présent paragraphe doivent demander la prime d'accident par lettre recommandée à la poste, adressée au Ministre de la Défense nationale dans un délai de trois mois à partir du 1er du mois qui suit celui au cours duquel le décès est survenu. »

Article 4.

En disposant en son article 4 que « pour l'application de l'article 2, 1°, est contraint de quitter définitivement le service pour cause d'incapacité physique: l'officier ou le militaire au-dessous du rang d'officier mis à la pension de retraite pour cause d'incapacité physique », le projet entend viser aussi bien le militaire auquel un droit à la pension d'ancienneté est reconnu en application de l'article 2, A, 4°, des lois sur les pensions militaires coordonnées par l'arrêté royal du 11 août 1923, que les militaires mis à la pension de retraite par application de l'article 3, C et D, des mêmes lois modifiées par la loi du 13 juillet 1934.

Pour qu'aucun doute ne subsiste à cet égard, le Conseil d'Etat propose de rédiger ce texte de la manière suivante:

« le militaire bénéficiaire d'une pension de retraite pour cause d'incapacité physique. »

L'article 4 ne prévoit pas l'hypothèse des candidats officiers ou sous-officiers auxiliaires de la force aérienne dont l'engagement est résilié pour cause d'incapacité physique par application des articles 5 des lois du 23 décembre 1955.

Il ne prévoit pas non plus l'hypothèse de l'officier auxiliaire ou du sous-officier auxiliaire qui n'est pas admis dans les cadres actifs pour cause d'incapacité physique résultant d'un accident aéronautique, alors qu'il lui a été possible de terminer son engagement comme auxiliaire.

Si on entend accorder la prime d'accident à ces militaires, il y aurait lieu de modifier le texte du projet.

Artikel 5.

Volgens de huidige regeling doet een commissie « uitspraak over de rechten op de premie wegens ongeval » (besluit van de Regent van 2 mei 1950, artikel 17, eerste lid).

Wel houdt het ontwerp, krachtens artikel 5, § 1, een commissie in stand, doch het belast deze commissie nog alleen met het uitbrengen van verslag « betreffende het voorhanden zijn van de voor het verlenen van de premie gestelde voorwaarden ».

De tweede paragraaf van dit artikel bepaalt dat « de Minister van Landsverdediging in hoogste instantie oordeelt of de voorwaarden voor het toekennen van de premie vervuld zijn en de premie bij gemotiveerde beslissing verleent of onttrekt ».

Artikel 2 van het ontwerp bepaalt dat de militairen en hun rechtverkrijgenden een werkelijk recht hebben op de premie wegens ongeval, mits zij de gestelde voorwaarden vervullen.

Gelet op de evolutie van het bestuursrecht sedert de oprichting van de Raad van State en met het vooruitzicht op een hervorming van de bestuursgeschillen, meer in het bijzonder van de administratieve rechtscolleges, is de Raad van State van oordeel dat over de vraag of de voorwaarden om op de premie wegens ongeval recht te hebben voorhanden zijn door een rechter behoort te worden beslist.

De wet heeft een soortgelijke bevoegdheid opgedragen aan een ganse reeks commissies die door rechtsleer en rechtspraak als administratieve rechtscolleges worden aangemerkt; aldus de commissies voor militaire pensioenen, voor vergoedingspensioenen, voor oorlogsschade aan private goederen. Bedoelde rechtscolleges hebben doorgaans een magistraat van de rechterlijke orde als voorzitter, terwijl hun leden onafhankelijk moeten zijn van de uitvoerende macht; voor deze rechtscolleges geldt een procedureregeling die er met name in voorziet dat de betrokkenen gelegenheid krijgen hun zienswijze te doen gelden.

Door aan de Minister de bevoegdheid op te dragen om « in hoogste instantie » te oordelen of de voorwaarden tot toekenning van de premie vervuld zijn, kent het ontwerp aan een lid van de uitvoerende macht een eigenlijke rechtspreekende bevoegdheid toe, zonder verdere procedureregeling dan de verplichting om door een commissie verslag te doen uitbrengen, en om zijn beslissing te motiveren. Kent het Belgisch bestuursrecht weliswaar precedents waarin aan een enkele tot de uitvoerende macht behorende persoon een ware rechtspreekende bevoegdheid is toegekend zonder procedureregeling, daartegenover staat evenzeer dat de wetgever sedert tal van jaren, in een reeks aangelegenheden die in een of ander opzicht met de door het ontwerp behandelde materie parallel lopen, de uitoefening van de rechtspreekende bevoegdheid heeft opgedragen aan een college dat, door een jurist voorgezeten, uitspraak doet volgens een procedure welke zich in hoofdzaak hierdoor kenmerkt dat zij de rechten van de betrokkenen beveiligd.

Hiervan uitgaand, geeft de Raad van State voor artikel 5 van het ontwerp volgende lezing in overweging:

« Artikel 5. — § 1. Een commissie oordeelt bij gemotiveerde beslissing onherroepelijk of de vereisten voor het toekennen van de bijzondere premie wegens ongeval vervuld zijn.

» § 2. De commissie wordt voorgezeten door een magistraat en bestaat, benevens de voorzitter, uit twee officieren van de luchtmacht, een officier van de landmacht, een officier van de zeemacht, de geneesheer die de leiding heeft

Article 5.

Suivant la réglementation actuelle, c'est une commission qui « statue sur les droits aux primes d'accident » (arrêté du Régent du 2 mai 1950, article 17, alinéa 1er).

Le projet qui maintient, par son article 5, § 1er, l'existence d'une commission, ne lui confie plus que l'élaboration d'un rapport « au sujet de l'existence des conditions requises pour l'octroi de la prime ».

Le § 2 de cet article dispose que « le Ministre de la Défense nationale apprécie souverainement si les conditions requises pour l'octroi de la prime sont réunies et accorde ou refuse la prime par décision motivée ».

L'article 2 du projet dispose que les militaires et leurs ayants droit ont un véritable droit à la prime d'accident dès le moment où ils réunissent les conditions prévues.

En présence de l'évolution du droit administratif depuis la création du Conseil d'Etat et dans la perspective d'une réorganisation du contentieux administratif, particulièrement des juridictions administratives, le Conseil d'Etat estime que c'est à un juge qu'il doit appartenir de statuer sur l'existence des conditions requises pour avoir droit à la prime d'accident.

Une telle compétence a été confiée par la loi à toute une série de commissions que la doctrine et la jurisprudence considèrent comme des juridictions administratives, telles les commissions de pensions militaires, de pensions de réparation, de dommages de guerre aux biens privés. Ces juridictions sont formées d'un collège présidé généralement par un magistrat de l'ordre judiciaire et dont les membres doivent être indépendants du pouvoir exécutif; une procédure est organisée devant elles, qui a notamment comme but de veiller à ce que les intéressés puissent faire valoir leur point de vue.

En confiant au Ministre le pouvoir d'apprécier « souverainement » si les conditions requises pour l'octroi de la prime sont réunies, le projet confie une véritable compétence juridictionnelle à un membre du pouvoir exécutif, sans aucune règle de procédure sinon l'obligation de faire dresser un rapport par une commission et celle de motiver sa décision. Si l'on peut découvrir dans le droit administratif belge des précédents où un véritable pouvoir juridictionnel est confié à une seule personne attachée au pouvoir exécutif sans règles de procédure, il n'en reste pas moins que depuis de nombreuses années, dans toute une série de matières qui se rapprochent par l'un ou l'autre de leurs aspects de celle traitée par le projet, le législateur a entendu confier la fonction juridictionnelle à un collège qui, présidé par un juriste, statue suivant une procédure dont la caractéristique principale est de garantir les droits des intéressés.

C'est en s'inspirant de la même tendance que le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article 5 du projet de la manière suivante:

« Article 5. — § 1er. Une commission statue souverainement, par décision motivée, sur l'existence des conditions requises pour l'octroi de la prime spéciale d'accident.

» § 2. La commission est présidée par un magistrat et comprend, outre le président, deux officiers de la force aérienne, un officier de la force terrestre, un officier de la force navale, le médecin dirigeant la section du service

van de afdeling van de gezondheidsdienst bij de luchtmacht, en een hoofdofficier-geneesheer verbonden aan het krijgsmachtdeel waartoe de militair, slachtoffer van het ongeval, behoort.

» De Koning benoemt de leden van de commissie alsook een plaatsvervanger voor elk van hen.

» § 3. De Koning bepaalt de vóór de commissie te volgen procedureregelen; deze moeten onder meer voorzien in de mogelijkheid voor de betrokkenen van de gegevens van het dossier inzage te nemen en hun middelen mondeling of schriftelijk voor te dragen.

» § 4. De beslissingen van de commissie zijn vatbaar voor hetzelfde beroep als artikel 9 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State openstelt tegen administratieve beslissingen in betwiste zaken.

» Dit beroep kan zowel door de Staat als door de oorspronkelijke verzoekers worden ingesteld.

» Wordt de beslissing vernietigd, dan wordt de zaak verwezen naar de anders samengestelde commissie, die zich schikt naar het arrest van de Raad van State wat betreft het rechtspunt waarover deze heeft beslist. »

**

Daar er geen gezondheidsdienst van de luchtmacht maar wel bij de luchtmacht gedetacheerde officieren van de gezondheidsdienst bestaan, zouden de woorden « de geneesheer hoofd van de gezondheidsdienst van de luchtmacht » in artikel 5, § 1, tweede lid, moeten worden vervangen door de woorden « de geneesheer die de leiding heeft van de afdeling van de gezondheidsdienst bij de luchtmacht ».

**

Overeenkomstig artikel 7 van het besluit van de Regent van 15 december 1948 houdende regeling van de ambtsbevoegdheden van het Begrotingscomité, kan het ontwerp niet dan met medeondertekening van de Minister van Financiën tot stand komen.

De kamer was samengesteld uit de

HH. F. LEPAGE, raadsheer van State, voorzitter;
G. HOLOYE en G. VAN BUNNEN, raadsheren van State;
P. COART-FRESART en P. ANSIAUX, bijzitters van de afdeling wetgeving;
Mw. J. DE KOSTER, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. F. LEPAGE.

Het verslag werd uitgebracht door de H. M. REMION, substituut.

De Griffier. — Le Greffier.
(w. get./s.) J. DE KOSTER.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Landsverdediging.

De 13 augustus 1957.

De Griffier van de Raad van State,

(w. get./s.) M. JACQUEMIJN.

de santé à la force aérienne, et un officier supérieur médecin attaché à la force à laquelle appartient le militaire victime de l'accident.

» Le Roi nomme les membres de la commission ainsi qu'un suppléant pour chacun d'eux.

» § 3. Le Roi fixe les règles de procédure qui seront suivies devant la commission; elles permettront notamment aux intéressés de prendre connaissance des éléments du dossier et de présenter oralement ou par écrit leurs moyens.

» § 4. Les décisions de la commission sont soumises au recours ouvert par l'article 9 de la loi du 23 décembre 1946 portant création d'un Conseil d'Etat, contre les décisions contentieuses administratives.

» Ce recours peut être introduit tant par l'Etat que par les requérants originaires.

» Si l'annulation est prononcée, l'affaire est renvoyée devant la commission autrement composée, qui devra se conformer à l'arrêt du Conseil d'Etat sur le point de droit jugé par lui. »

**

Comme il n'existe pas de service de santé de la force aérienne, mais bien des officiers du service de santé, détachés à la force aérienne, les mots « le médecin-chef du service de santé de la force aérienne » de l'article 5, § 1er, alinéa 2, devraient être remplacés par les mots « le médecin dirigeant la section du service de santé à la force aérienne ».

**

Par application de l'article 7 de l'arrêté du Régent du 15 décembre 1948 réglant les attributions du Comité du budget, le projet ne peut être pris que sous le contreseing du Ministre des Finances.

La chambre était composée de

MM. F. LEPAGE, conseiller d'Etat, président;
G. HOLOYE en G. VAN BUNNEN, conseillers d'Etat;
P. COART-FRESART et P. ANSIAUX, assesseurs de la section de législation;
Mme J. DE KOSTER, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. F. LEPAGE.

Le rapport a été présenté par M. F. REMION, substitut.

De Voorzitter. — Le Président.
(w. get./s.) F. LEPAGE.

Pour expédition délivrée au Ministre de la Défense nationale.

Le 13 août 1957.

Le Greffier du Conseil d'Etat,